

SECTION: ART HISTORY.

SEKCJA: HISTORIA SZTUKI.

How to cite: Dorohan, I. (2024). The renaissance of decorative and applied arts in contemporary Ukraine: history and perspectives. *Horizons of Innovation: Conference on Multidisciplinary Trends in Science 2024*. (pp. 26-30). Futurity Research Publishing. <https://futuraity-publishing.com/horizons-of-innovation-conference-on-multidisciplinary-trends-in-science-2024-2/>

The renaissance of decorative and applied arts in contemporary Ukraine: history and perspectives

Ренесанс декоративно-прикладного мистецтва в сучасній Україні: історія та перспективи

Дорогань Ілона Вікторівна

кандидат філологічних наук, старший викладач, Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара, Україна, м. Дніпро, Україна, ilonadorogan69@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3987-7470>

Accepted: January 3, 2024 | **Published:** January 18, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The research is dedicated to studying the revival of traditions in Ukrainian decorative and applied arts in a contemporary context. The relevance of the topic is driven by the fusion of century-old traditions and innovative trends in the creative work of modern artisans. Research results indicate a growing interest in crafts and the development of manual labor, as well as the revival of historical techniques and ornaments. The paper highlights key stages of the art revival and outlines perspectives for its further development in modern Ukraine.

Key words: renaissance; decorative and applied arts; history; prospects; traditional crafts; craftsmanship.

Вступ

В умовах сьогодення в художньому просторі України відбувається відродження давніх традицій, і особливо воно спостерігається у сфері декоративно-прикладного мистецтва. Це відродження не лише віддає данину багатій культурній спадщині України, але й відображає сучасне переосмислення традиційної майстерності, наповнене інноваційними технологіями. Розгляд цього явища – не просто ностальгічний погляд на минуле, а детальне дослідження конвергенції між історичними коренями та сучасними прагненнями. Актуальність цього відродження є досить глибинною, оскільки вона сприяє культурній ідентичності, економічній життєздатності та міжнародному діалогу нашої країни.

У XXI столітті роль декоративно-прикладного мистецтва виходить за межі простої естетики; вона слугує потужним провідником культурного самовираження, соціальної єдності та економічного розвитку. Україна з її різноманітним культурним середовищем має унікальну можливість використовувати свої історичні форми мистецтва для виховання почуття національної гордості та ідентичності. Крім того, відновлення традиційного ремесла може стати каталізатором економічного зростання, надаючи ремісникам платформу для демонстрації своїх навичок як на внутрішньому, так і на світовому ринках. Розуміння історичного коріння цих форм мистецтва та їхнього сучасного відродження має вирішальне значення для оцінки динамічної взаємодії між традиціями та інноваціями (Удріс, & Ейвас, 2018).

Історичну еволюцію українського декоративно-прикладного мистецтва вивчали чимало вчених і дослідників, відносячи його витoki до глибокої давнини та аналізуючи їх трансформацію в різні історичні періоди. До того ж, все більше уваги приділяється перетину традиційної майстерності з сучасними принципами дизайну, досліджуючи, як ці вікові техніки можна переосмислити для створення сучасних мистецьких шедеврів. Синтез історичних знань і сучасного дизайнерського мислення є центральним для розуміння сучасного ренесансу в українському декоративному мистецтві (Сиваш, 2018).

Незважаючи на піднесення у сфері декоративно-прикладного мистецтва в Україні, у цій галузі залишається низка проблем і невирішених питань. Зокрема, збереження традиційних технік, економічна стійкість ремісників та інтеграція цих форм мистецтва в основний культурний дискурс залишаються актуальними. Також питання, пов'язані з адаптацією традиційних мотивів для вирішення сучасних тем і балансом між збереженням автентичності та впровадженням інновацій, являють собою постійні виклики як для практиків, так і для дослідників.

Результати дослідження

Ренесанс декоративно-прикладного мистецтва в сучасній Україні знаменує собою культурне відродження, яке переплітає багату історичну спадщину народу з сучасними мистецькими проявами. Це відродження відображає використання елементів традиційної майстерності, сприяючи відновленню почуття ідентичності та гордості серед українців. Щоб

зрозуміти це явище, необхідно заглибитися в історичне минуле, яке сформувало мистецьке середовище України, і дослідити сучасні перспективи, які виводять її декоративно-прикладне мистецтво в центр уваги світу (Гончар, 2013).

Історично склалося так, що Україна знаходилась на перетині різноманітних культур, де зливалися впливи зі Сходу і Заходу. Це злиття виявляється в її мистецьких традиціях, які черпають натхнення у візантійському, козацькому та європейському стилях. Вишукана дерев'яна обробка гуцульських майстрів, яскрава народна вишивка Полтавщини та культова традиція петриківського розпису – це лише деякі приклади багатого художнього простору України. Проте бурхливі події XX століття, зокрема дві світові війни та радянська доба, порушили спадкоємність цих мистецьких традицій.

Пострадянська доба принесла Україні нову незалежність, спричинивши відродження національної ідентичності та відновлення інтересу до традиційного мистецтва та ремесел. Епоха Відродження декоративно-прикладного мистецтва почалася, коли художники й ремісники прагнули відновити й переосмислити техніку й мотиви своїх предків. Традиційні матеріали, такі як дерево, кераміка та текстиль, стали засобами сучасного вираження, долаючи розрив між минулим і сьогоденням (Удріс, & Ейвас, 2018).

Одним із помітних аспектів цього процесу є злиття традиційного ремесла з сучасними принципами дизайну. Українські митці вправно поєднують старовинні техніки з інноваційними підходами, створюючи твори, які перегукуються як з автентичністю, так і з сучасною естетикою. Цей синтез зумовив міжнародний резонанс, позиціонуючи українське декоративно-прикладне мистецтво на світовій арені.

Бісероплетіння було традиційним ремеслом в Україні протягом століть, ремісники створювали складні малюнки для одягу, аксесуарів і домашнього декору. Цей вид мистецтва передбачає ретельне розташування дрібних намистин у барвисті візерунки. У наш час відновився інтерес до вишивки бісером – художники почали експериментувати з новими дизайнами, включати сучасні елементи та навіть використовувати вишивку бісером у сучасній моді.

Витинанка – українське мистецтво вирізання з паперу. Воно передбачає створення складних візерунків шляхом вирізання їх з паперу. Історично витинанкою прикрашали оселі та святкували різні події. Останніми роками поживався інтерес до витинанки як виду образотворчого мистецтва. Сучасні художники часто поєднують традиційні техніки з інноваційним дизайном, використовуючи витинанку, щоб розповідати історії чи передавати культурні та соціальні меседжі.

На арені сучасного мистецтва в Україні відродився інтерес до традиційних технік малювання та живопису, які нерідко сполучаються з сучасними та інноваційними підходами. Чимало митців черпають натхнення з багатой культурної спадщини України, впроваджуючи у свої твори елементи фольклору, міфології та історичних подій. Крім того, спостерігається тенденція до експериментування з різними стилями та засобами – від класичних олійних картин до більш сучасних та абстрактних форм (Гончар, 2013).

Композиція є фундаментальним аспектом образотворчого мистецтва, і художники в Україні досліджують інноваційні способи підходу до композиції. Це включає в себе експерименти з нетрадиційними аранжуваннями, перспективами та техніками візуального оповідання. Нинішні українські митці часто спираються на різноманітні впливи, створюючи композиції, які відображають як їхній особистий досвід, так і ширші культурні наративи.

Використання кольору в мистецтві завжди було популярним. У сучасній Україні художники досліджують психологічний та емоційний вплив кольорів у своїх роботах. Зростає інтерес до науки про колір і до того, як його можна задіяти для передачі настрою, значення та символіки. Художники можуть використовувати яскраві та контрастні кольори, або застосовувати більш приглушені та нюансовані палітри, залежно від тем, які вони хочуть висловити (Дорогань, 2023).

Урядові ініціативи та культурні організації відіграли ключову роль у вихованні сьогодишнього ренесансу. Фестивалі, майстер-класи та виставки, присвячені традиційним ремеслам, стали платформами для ремісників, де вони демонструють свої вміння та спілкуються з широкою аудиторією. Разом з тим, акцент на мистецькій освіті забезпечив передачу знань від майстрів ремісників молодшому поколінню, забезпечуючи стійкість цих ремісничих практик.

Перспективи майбутнього декоративно-прикладного мистецтва України є багатообіцяючими. Оскільки світовий попит на унікальні вироби ручної роботи зростає, українські ремісники мають хороші можливості для отримання прибутку від автентичності та культурного багатства, вкладених у їхні твори. На додаток, епоха цифрових технологій сприяла ознайомленню цих художників із ширшою аудиторією через онлайн-платформи, дозволяючи їм ділитися своїми роботами зі світом і знаходити ринки за межами національних кордонів.

Це культурне відродження не лише відродило традиційні ремесла, але й відновило почуття гордості та культурної ідентичності серед українців. Декоративно-прикладне мистецтво, яке своїм корінням глибоко входить в історію народу, стало потужним засобом вираження унікального наративу України. У часи, коли глобалізація іноді призводить до культурної гомогенізації, відродження цих традиційних форм мистецтва слугує гострим нагадуванням про важливість збереження та відзначення культурного розмаїття (Окса, Сажнева, & Кучина, 2013).

Популяризація декоративно-прикладного мистецтва в Україні також вплинула на економічну ситуацію. Зростаюча популярність на світовому ринку до виробів ручної роботи з багатою культурою створила можливості для українських майстрів утвердитися на міжнародному ринку кустарних виробів. Це не тільки підтримує окремих майстрів, але й сприяє загальному економічному розвитку нації.

Без сумніву, культурний обмін, на який позитивно впливає міжнародне визнання українського декоративно-прикладного мистецтва, призвів до співпраці та партнерства з художниками та майстрами з усього світу. Це міжкультурне запилення призвело до еволюції та диверсифікації традиційних технік, розсуваючи межі того, що вважається «традиційним», зберігаючи при цьому міцний зв'язок з українською спадщиною.

Програми збереження, навчання та освітні ініціативи впроваджуються, щоб передати складні навички та знання від одного покоління до наступного. Інвестуючи в майбутнє, Україна прагне створити довговічну спадщину свого декоративно-прикладного мистецтва, забезпечивши його спадкоємність для прийдешніх поколінь (Окса, Сажнева, & Кучина, 2013).

Перспективи відродження декоративно-ужиткового мистецтва в Україні виглядають багатонадійними. Поєднання традицій і сучасності, міжнародне визнання та підтримка як уряду, так і культурних організацій – усе це сприяє процвітанню мистецької віхи. Постійний діалог між минулим і сьогоденням у середовищі декоративно-прикладного мистецтва втілює динамічну природу культурної спадщини – не статичного пережитку, а живої, дихаючої сутності, яка продовжує розвиватися та адаптуватися.

Висновки

Отже, ренесанс декоративно-прикладного мистецтва в сучасній Україні є свідченням стійкості культурної спадщини та витривалого духу її народу. Звертаючись до минулого та впроваджуючи сучасні інновації, українські митці не лише зберігають традиції, а й збагачують живе культурне вітчизняне середовище мистецтва, що постійно розвивається. Оскільки нація продовжує визначати свій шлях у ХХІ столітті, поєднання спадщини та інновацій у декоративно-прикладному мистецтві виступає символом культурного відродження України та її місця у світовому мистецькому діалозі.

Завдяки цьому відродженню Україна стоїть на перетині традицій та інновацій, роблячи внесок не лише у власне культурне багатство, але й у глобальну дискусію про важливість збереження та відзначення різноманітних мистецьких проявів.

Література

Гончар, К. (2013). Традиції і новації в сучасному декоративно-прикладному мистецтві України. *Мистецтвознавство України*, 13, 62-68.

Дорогань, І. В. (2023). Кольорознавство – фундаментальна наука. *Publishing House "Baltija Publishing"*, 72 – 75.

Окса, М., Сажнева, А., & Кучина, К. (2013). Значення народної педагогіки та мистецтва у духовному відродженні національної свідомості та гідності. *Українознавчий альманах*, 13, 115-123.

Сиваш, І. О. (2018). Концептуальні засади етнодизайну в Україні. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 3, 416-420.

Удріс, І. М., & Ейвас, Л. Ф. (2018). Визначення національних форм вітчизняного декоративно-прикладного мистецтва: науковці кінця ХІХ – початку ХХ століть про український орнамент. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Педагогічні науки*, 170, 122-127.